

QP Code : 04018**(2 ½ Hours)****[Total Marks : 75**

- N.B. :** (1) **All** questions are **compulsory**.
 (2) **Figures** to the **right** indicate **full** marks.

1. (a) Choose the right alternative (any **eight**) : **8**
- (i) Elimination of the government control over economic activities is known as -----.
(Liberalization, Privatization, Globalization)
 - (ii) The Ministry of environment and forest has created information system called -----.
(EIS, GIS, GPS)
 - (iii) The only important motive of all ----- companies is to maximise their profit.
(Private, Public, Co-operative)
 - (iv) Human Rights are derived from the principle of ----- Law.
(Government, Natural, Judicial)
 - (v) Indian constitution has incorporated ----- fundamental Rights.
(8, 7, 6).
 - (vi) ----- is recognised as the international document of Human Rights.
(UDHR, American Declaration, French Declaration)
 - (vii) Meat-eating animals are called as -----.
(Herbivorous, Carnivorous, Omnivorous)
 - (viii) ----- factor is related to Physical, Mental or emotional disturbance.
(Stress, aggression, conflict)
 - (ix) ----- is one of the causes of aggression.
(Migration, Communalism, Urbanisation)
 - (x) Maslow's theory is related to -----.
(Self Actualization, Stress, Agression)
- (b) State whether the following statements are **true** or **false** (any **seven**) : **7**
- (i) Levitt introduced the concept of globalization.
 - (ii) IT has made communication simple and less expensive.
 - (iii) Freedom of speech and expression may also include defamation.
 - (iv) John Locke was recognized as the father of modern international Law.
 - (v) Natural environment provides renewable sources of energy.
 - (vi) Sustainable development has three components : environment, society and economy.
 - (vii) Basic human values help to improve standard of living in a society.
 - (viii) Regionalism is the only cause of aggression and violence.
 - (ix) Individual factors are the only causes of stress.
 - (x) Causes of stress are not the same for every individual.

[TURN OVER

2. What is meant by Globalization ? Explain the impact of Globalization on Indian economy. **15**
OR
 Explain the impact of Globalization on Agriculture.
3. Explain the meaning and characteristics of Human Rights. **15**
OR
 Examine the concept of civil rights. Describe any five civil rights.
4. Explain the concepts of environment and ecology and their interconnectedness. **15**
OR
 Explain the causes of environmental degradation.
5. Explain the meaning and causes of stress. **15**
OR
 Write short notes on (any **three**) :
- (a) Concept of Liberalization (b) Problem of migration
 (c) Food chain. (d) Coping with stress
 (e) Types of conflicts

(मराठी रूपांतर)

(२ ½ तास)

(एकूण गुण : ७५)

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 (२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 (३) आवश्यकता वाटल्यास इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पाहावी.

१. (अ) योग्य पर्याय निवडा (कोणतेही आठ) :
- (१) आर्थिक कृतीवरील सरकारचे नियंत्रण दूर करणे हे ----- म्हणून आळखले जाते.
 (उदारीकरण, खाजगीकरण, जागतिकीकरण)
- (२) पर्यावरण आणि वन मंत्रालयाने ----- ही माहिती यंत्रणा निर्माण केली आहे.
 (ई.आय.एस्.जी., जी.आय.एस्., जी.पी.एस्.)
- (३) ----- या सर्व कंपन्यांचा महत्तम नफा मिळविणे हाच हेतु आहे.
 (खाजगी, सार्वजनिक, सहकारी)
- (४) मानवी हक्क हे ----- कायद्याच्या तत्वापासून मिळालेले आहेत.
 (सरकारी, नैसर्गिक, न्यायिक)
- (५) भारतीय राज्यघटनेने ----- मुलभूत अधिकार दिले आहेत.
 (०८, ०७, ०६)
- (६) ----- ही मानवी हक्काबाबत आंतरराष्ट्रीय दस्तावेज म्हणून ओळखली जाते.
 (यु.डी.एच.आर., अमेरिकेचा जाहिरनामा, फ्रेंच जाहीरनामा)
- (७) मांस खाणाऱ्या प्रण्यांना ----- असे म्हणतात.
 (शाकाहारी, मांसाहारी, मिश्रहारी).

[TURN OVER]

- (८) ----- हा घटक शारीरिक, मानसिक आणि भावनिक अडथळ्यांशी संबंधित आहे.
(तणाव, आक्रमकपणा, संघर्ष)
- (९) ----- हे एक आक्रमकतेचे कारण आहे.
(स्थलांतर, जमातवाद, शहरीकरण)
- (१०) मास्लोचा सिद्धांत ----- शी संबंधित आहे.
(तणाव, आक्रमकता, आत्मपूर्ती)
- (ब) खालील विधाने चूक की बरोबर ते लिहा (कोणत्याही सात) : ७
- (१) लेव्हिट यांना जागतिकीकरणाची संकल्पना मांडली.
- (२) माहिती तंत्रज्ञानाने संदेशन सोपे व कमी खर्चिक केले आहे.
- (३) भाषण आणि मतप्रदर्शनाच्या स्वातंत्र्यात बदनामी करण्याचे स्वातंत्र्य अंतर्भूत आहे.
- (४) आधुनिक आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे जनक म्हणून जॉन लॉक यांना ओळखले जाते.
- (५) नैसर्गिक पर्यावरण उर्जेचे नुतनीकरण करण्याचे स्रोत पुरविते.
- (६) शाश्वत विकासाचे पर्यावरण, समाज, अर्थव्यवस्था हे तीन घटक आहेत.
- (७) मूलभूत मानवी मूल्य सामाजिक जीवनाची गुणवत्ता.
- (८) प्रांतवाद हे आक्रमकता आणि हिंसाचाराचे एकमेव कारण आहे.
- (९) वैयक्तिक घटक हे तणावाचे एकमेव कारण आहे.
- (१०) तणावाची कारणे सर्व व्यक्तीमध्ये एकसारखी नसतात.
२. जागतिकीकरण म्हणजे काय ? भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील जागतिकीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा. १५
- किंवा
शेतीवरील जागतिकीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.
३. मानवी हक्काचा अर्थ सांगून वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. १५
- किंवा
नागरी हक्क संकल्पनेचे परीक्षण करा. कोणतेही पाच नागरी हक्क स्पष्ट करा.
४. पर्यावरण आणि परिस्थितीची संकल्पनांचा आंतर संबंध स्पष्ट करा. १५
- किंवा
पर्यावरण अवनतीची कारणे स्पष्ट करा.
५. तणावाचा अर्थ सांगून कारणे स्पष्ट करा. १५
- किंवा
टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :
- (अ) उदारीकरण संकल्पना (ब) स्थलांतराच्या समस्या योजना
- (क) अन्न साखळी. (ड) तणावावरील उपाय
- (इ) संघर्षाचे प्रकार
